

Analiza pristupačnosti - Travnik

Izdavač:

Caritas Bosne i Hercegovine

Za izdavača:

Mons. Tomo Knežević

Pripremili:

Anela Mehinagić, Zlatko Malić, Suvad Zahirović, Fikret Zuko i Željko Volaš.

1.	Uvod	3
1.1.	Projekt Access	3
1.2.	Analiza pristupačnosti	3
1.3.	Uvod u pristupačnost.....	4
1.4.	Kratki pregled zakonskog okvira u BiH	6
2.	Rezultati analize pristupačnosti	8
2.1.	JU OSNOVNA ŠKOLA „TRAVNIK“	9
2.2.	JU DOM ZDRAVLJA TRAVNIK	10
2.3.	INTERNACIONALNI UNIVERZITET TRAVNIK	11
2.4.	RASKRIŽJE U BOSANSKOJ ULICI	12
2.5.	ZAVIČAJNI MUZEJ TRAVNIK	13
2.6.	HRVATSKO AMATERSKO KAZALIŠTE	14
2.7.	JU CENTAR ZA KULTURU OPĆINE TRAVNIK	15
2.8.	PARK OPĆINE TRAVNIK	16
2.9.	TC MERCATOR TRAVNIK	17
2.10.	JU CENTAR ZA SOCIJALNI RAD TRAVNIK	18
2.11.	GRADSKA BIBLIOTEKA TRAVNIK	19
2.12.	ZGRADA OPĆINSKE UPRAVE TRAVNIK	20
2.13.	MJEŠOVITA SREDNJAŠKOLA.....	21
3.	Dodatak - Obrazac za analizu pristupačnosti	22

“Objavljivanje ovog dokumenta financirano je grantom Ministarstva vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država (Department of State). Mišljenja, nalazi i zaključci koji su ovdje navedeni pripadaju autorima i ne odražavaju nužno mišljenja, nalaze i zaključke Ministarstva vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država.“

1. Uvod

1.1. Projekt Access

Caritas Bosne i Hercegovine zahvaljujući potpori Veleposlanstva Sjedinjenih Američkih Država u Bosni i Hercegovini realizira projekt Access – *pristupačnost za osobe s invaliditetom*. Radi se o još jednom značajnom projektu koji *Caritas* Bosne i Hercegovine provodi s ciljem unaprjeđenja životnih uvjeta za osobe s invaliditetom u Bosni i Hercegovini. Projekt Access stavlja naglasak na pristupačnost, osobito na arhitektonsku pristupačnost, sukladno članku 9. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda. Projekt je povezan s nizom strategija i akcijskih planova na domaćoj razini, te s 13. prioritetom Europske komisije u procesu integracije Bosne i Hercegovine u Europsku uniju.

1.2. Analiza pristupačnosti

Analiza pristupačnosti provodit će se u 15 lokalnih zajednica u Bosni i Hercegovini, i to: Vogošća, Tuzla, Mostar, Goražde, Travnik, Bihać i Livno (Federacija Bosne i Hercegovine), Bijeljina, Prijedor, Doboј, Trebinje, Foča, Banja Luka i Istočno Sarajevo (Republika Srpska), te Brčko distrikt BiH. Analizom će se obuhvati 10 – 15 javnih objekata i javnih površina na području svake od navedenih zajednica. Planirano je analizirati pristupačnosti u objektima poput: javne uprave (općinske, gradske, kantonalne), objekata ustanova i javnih službi (služba za zapošljavanje, dom zdravlja, centar za socijalni rad, škole i sl.), kulturnih i/ili sportskih objekata (kazalište, knjižnica, kino, dom kulture, sportska dvorana itd.), ugostiteljskih objekata (hotel, motel, restoran i sl.), javnih površina poput šetnice, parka i prometnice i raskrižja.

Iako broj lokalnih zajednica nije dovoljan za općenitu analizu pristupačnosti u cijeloj Bosni i Hercegovini, a također ni broj planiranih objekata u pojedinim lokalnim zajednicama, vjerujemo da će ova analiza pomoći kako bi se javnost bolje upoznala s problemom pristupačnosti. Analiza i cijeli projekt će dati svoj doprinos u izgradnji inkluzivnog i pristupačnog okruženja za osobe s invaliditetom u Bosni i Hercegovini. Nadamo se da će rezultati analize pomoći da se još jednom, na argumentirani način, ukaže na problem nepristupačnog okruženja, te da će donositelji odluka, kao i nadležne službe, reagirati sukladno svojim mogućnostima.

1.3. Uvod u pristupačnost

Pristupačnost je jedan od ključnih preuvjeta za uživanje prava i dostojanstva osoba s invaliditetom. Pitanjima otklanjanja prepreka, nesmetanog kretanju i korištenju otvorenih prostora, te prostora javnih i privatnih zgrada namijenjenih javnosti, počela se posvećivati značajnija pažnja još sedamdesetih godina dvadesetog stoljeća, a naročito nakon povećanja broja osoba s invaliditetom čiji je invaliditet bio uzrokovan različitim nezgodama, ratovima i drugim uzrocima.

Zbog isključenosti osoba s invaliditetom koja je uzrokovana arhitektonskim preprekama, osobe s invaliditetom prepoznate su i postale vodeća skupina za zagovaranje kreiranja standarda čijom bi se primjenom osiguralo da javni prostori različitih namjena postanu dostupni i osobama s invaliditetom. Društvo je brzo prepoznalo prednosti primjene univerzalno dizajniranih i izgrađenih javnih prostora za puno veći broj korisnika nego što su to samo osobe s invaliditetom.

Već početkom osamdesetih godina prošlog stoljeća razvijeni su prvi ISSO međunarodni standardi pristupačnosti koji su nakon toga preuzeti i ugrađeni u zakonsku regulativu velikog broja država svijeta. Zbog brzog napretka tehnologije i ukupnog razvoja društva, standardi pristupačnosti nužno su trebali reviziju i uključivanje napretka u propisivanje normi koje se prilikom projektiranja i građenja moraju poštivati, a kako bi se osigurao nesmetan pristup i korištenje različitih prostora namijenjenih javnosti bez prepreka. Dva su ključna koncepta na kojima počivaju međunarodni standardi pristupačnosti:

- ✓ Koncept zasnovan na „načelima univerzalnog dizajna“, što podrazumijeva takva tehničko-tehnološka i građevinska rješenja koja osiguravaju korištenje bez potrebe za dodatnom prilagodbom ili nekim vidom potpore za najveći mogući broj građana.
- ✓ Koncept zasnovan na dizajnu koji uzima u obzir potrebe pojedinih skupina korisnika i sukladno njima se dizajniraju određena arhitektonska i tehničko-tehnološka rješenja u prostorima javne namjene.

Značaj pristupačnosti prostora, transporta, tehnologija i informacija, te usluga i odgovarajućih pomagala vidljiv je iz same definicije fenomena invaliditeta u preambuli u točki E. i u članku 1., st. 2. u definiciji osoba s invaliditetom Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda. Obje definicije prepoznaju „prepreke“ koje kreira društvo kao ključni razlog za onemogućavanje punog sudjelovanja i uživanja prava i dostojanstva koja su

osobama s invaliditetom kao ljudskim bićima zagarantirana svim međunarodnim pravnim dokumentima kojima se regulira područje ljudskih prava.

Dodatno, članak 9. Konvencije propisuje obveze državama članicama koje trebaju ispuniti kako bi osigurale puno i nesmetano sudjelovanje osoba s invaliditetom u korištenju dobara, informacija i tehnologija, te usluga namijenjenih svim građanima. Pristupačnost je jedno od pitanja koje prožima cijeli sadržaj Konvencije i prepoznata je kao preduvjet za ostvarivanje svih prava osoba s invaliditetom i osiguravanje preduvjeta za jednake mogućnosti i puno sudjelovanje u zajednici.

Nakon pregleda Inicijalnog izvješća o primjeni Konvencije o pravima osoba s invaliditetom pred Odborom za prava osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda koji je Bosna i Hercegovina prezentirala u travnju 2017. godine, Odbor je državi Bosni i Hercegovini preporučio da osigura primjenu Konvencije u području pristupačnosti na način da:

- ✓ (18.) je Odbor zabrinut što ne postoji sveobuhvatna strategija pristupačnosti niti zakoni s efektivnim sankcijama koji bi bili usklađeni na svim razinama, te što je navedeno da većina javnih zgrada i ustanova, s posebnim osvrtom na one koji pružaju besplatnu pravnu pomoć i/ili, naročito usluge za osobe s invaliditetom, kao i javni prijevoz, nisu pristupačni. Također je zabrinut što se usluge masovnih elektroničkih medija ne pružaju u formatu koji je dostupan osobama s invaliditetom;
- ✓ (19.) Odbor preporuča da Država potpisnica:
 - usvoji sveobuhvatnu strategiju pristupačnosti i akcijski plan s dovoljnim proračunom, učinkovitim mehanizmom za praćenje i mjerilima za uklanjanje prepreka s izvršnim i učinkovitim sankcijama za nepoštivanje.
 - promovira univerzalni dizajn za sve zgrade, javne službe i javni prijevoz,
 - osigura pristupačno informiranje i pristupačne medije, s posebnim osvrtom na elektroničke medije, u skladu s općim komentarom br. 2 (2014) o pristupačnosti (čl. 9.),
 - obrati pažnju na vezu između članka 9. Konvencije i ciljeva 9, 11.2 i 11.7 iz dokumenta *Ciljevi održivog razvoja*.

U dokumentu *Ciljevi održivog razvoja* (SDG) koji je Generalna skupština Ujedinjenih naroda usvojila 2015. godine, u ciljevima koji se odnose na prepoznavanje potrebe osiguravanja pune uključenosti i sudjelovanja osoba s

invaliditetom, naročita se pažnja posvećuje pitanjima pristupačnosti. Ovo je posebno naznačeno u cilju 11 o razvoju dostupnih i održivih zajednica koje uključuju sve i osiguravaju jednake prilike za sve, te u ciljevima 4 o obrazovanju, 6 o pravu na rad i 9 o pravu na dostupnost informacija i novih tehnologija za sve.

Još i prije stupanja na snagu Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom, neke od vodećih država svijeta, poput Sjedinjenih Američkih Država, Velike Britanije i drugih, usvojile su zakone kojima se zabranjuju svi vidovi diskriminacije osoba s invaliditetom, što je prvenstveno osiguralo brzi proces uklanjanja arhitektonskih prepreka za pristup osobama s invaliditetom najvećem broju javnih prostora i zgrada.

Na razini Europske unije, početkom dvadeset i prvog stoljeća usvojene su direktive o pravima putnika s različitim vrstama invaliditeta u željezničkom, pomorskom i zračnom prometu, a zahvaljujući snažnom zagovaranju organizacija osoba s invaliditetom su u Europskom parlamentu usvojene i direktive o pristupačnosti *web*-stranica javnih tijela osobama s različitim vrstama invaliditeta, kao i Direktiva o pristupačnosti roba i usluga, čime je stvoren pravni okvir za propisivanje obveze državama članicama Unije da prilagode ili usvoje zakonodavstvo koje će u ključnim područjima života primjenjivati standarde arhitektonske, pristupačnosti informacija i tehnologija, te pristupačnosti usluga.

Trenutačno je za područje arhitektonske pristupačnosti na snazi ISSO standard: ISO/TR 22411. Zbog tehnološkog napretka ovi se standardi revidiraju svake četiri godine, a kreirao ih je tim međunarodnih stručnjaka priznatih za područje dizajna u različitim područjima.

1.4. Kratki pregled zakonskog okvira u BiH

Nadležnosti iz područja pristupačnosti u Bosni i Hercegovini podijeljene su između više razina vlasti. Dijelom se pitanja za pristupačnost prometa, te elektroničkih medija i javnih operatora reguliraju na razini Bosne i Hercegovine. Arhitektonska pristupačnost zakonski je regulirana u Federaciji Bosne i Hercegovine na razinama entiteta i kantona, a u Republici Srpskoj na razini entiteta.

Također, u dijelu primjene i nadzora, općine i gradovi imaju djelomičnu nadležnost za pitanja pristupačnosti. Na temelju entitetskih zakona o prostornom uređenju i građenju Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, te Brčko distrikta BiH, usvojeni su podzakonski akti kojima se izravno

propisuju obvezni standardi pristupačnosti za projektiranje i građenje bez arhitektonskih barijera.

U Federaciji Bosne i Hercegovine je 2009. godine usvojena *Uredba o prostornim standardima, urbanističko-tehničkim uvjetima i normativima za sprječavanje stvaranja arhitektonsko-urbanističkih prepreka za osobe s umanjenim tjelesnim mogućnostima*. U Republici Srpskoj je 2014. godine usvojen *Pravilnik o tehničkim standardima planiranja, projektovanja i izgradnje objekata*, kojima se osigurava nesmetano kretanje i pristup osobama s invaliditetom.

Za potrebe ovog priručnika i buduće analize pristupačnosti preuzeli smo ključne standarde pojedinih elemenata pristupačnosti iz Uredbe Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, kako bi poslužili kao osnova za procjenu poštivanja standarda pristupačnosti prostora koji će se analizirati.

2. Rezultati analize pristupačnosti

Analiza pristupačnosti javnih objekata osobama s invaliditetom rađena je na području Travnika i ovo je jedna od izabranih lokalnih zajednica u BiH u kojoj je analiza urađena. Analizom je obuhvaćeno 13 objekata u Travniku: JU Centar za socijalni rad, Zavičajni muzej, JU Dom zdravlja, raskrsnica, Općina Travnik, Gradska biblioteka, Mješovita srednja škola, Osnovna škola, JU Centar za kulturu, Tržni centar Mercator, Internacionalni univerzitet, Hrvatsko amatersko kazalište, javni park.

Analiza je podrazumijevala posjetu svakom objektu/javnoj površini, promatranje situacije, popunjavanje univerzalnog obrasca za analizu pristupačnosti, fotografiranje objekta i izradu završnog izvještaja. Na području općine Travnik rađena je analiza koja je u potpunosti u skladu sa svim elementima iz priručnika za analizu pristupačnosti.

Analiza na području općine Travnik ukazuje na potrebu dodatnog ulaganja u izgradnju pristupačnog okruženje sukladno članku 9. Konvencije, preporukama i komentarima Odbora, te odredbama lokalnog zakonodavstva. Na području općine nismo našli niti jedan objekt koji je u cijelosti pristupačan za osobe s invaliditetom. Postoje neki pozitivni primjeri iz kojih se može zaključiti da je došlo do određenih promjena, odnosno da se u proteklo vrijeme počelo s ulaganjima u pristupačnost. Najčešće su ulazi u pojedine objekte pristupačni, ali nedostaju pristupačni toaleti, pristupi gornjim etažama, zvučni semafori, dovoljan broj ispravno obilježenih parking mjesta i sl. Nažalost neki od vrlo značajnih objekata za osobe s invaliditetom ne zadovoljavaju ni minimum pristupačnosti. Dodatni problem predstavlja nedostatak taktilnih traka za slijepe osobe.

Iako je broj analiziranih objekata relativno mali, smatramo da oni predstavljaju sasvim dovoljan reprezentativan broj za izvođenje navedenih zaključaka. Općina Travnik, te pojedine ustanove trebaju u narednom razdoblju kroz javni budžet ili projektne donacije planirati sredstva kako bi se navedeni objekti izradili pristupačnim za osobe s invaliditetom. Također, podizanje svijesti u javnosti o značaju pristupačnosti za osobe s invaliditetom je ključan, posebno ako govorimo o nesavjesnim vozačima i parkiranju na mjesta koja su označena za osobe s invaliditetom ili na mjesta na kojima se kreće osoba s invaliditetom.

Analizu i izvještaj uradila: Anela Mehinagić

2.1. JU OSNOVNA ŠKOLA „TRAVNIK“

Zgrada osnovne škole „Travnik“ nalazi se u centru grada, na adresi Školska b.b. U njoj su smješteni kabineti za odvijanje nastave, zbornica, športska dvorana, kao i pomoćne prostorije. Zgrada se sastoji od tri kata, parking prostora i pomoćnih prostorija.

Rezultati provedene analize pokazuju da zgrada nije pristupačna za osobe s invaliditetom. Na javnom parkiralištu ispred zgrade nema obilježenih mjesta za vozila osoba s invaliditetom. Zgradi se može pristupiti pješice, postoji mogućnost nesmetanog kretanja osoba u kolicima, ali ne postoje taktilne trake za slijepe osobe.

Ulazak u objekt je pristupačan, pored stepenica je izgrađena kosa ravan koja omogućuje ulazak u objekt. Gornja etaža objekta je zbog stepenica u potpunosti nepristupačna za korisnike kolica i teško pokretne osobe. Dizalo ne postoji, kao ni kosa ravan, podizna platforma niti drugi način pristupa katu. Sve učionice se nalaze na gornjim etažama. Zgrada nema toalet namijenjen za osobe s invaliditetom.

Osoblje u školi je susretljivo, ali nemaju dovoljno znanja i iskustva u radu s osobama s invaliditetom.

Preporuke:

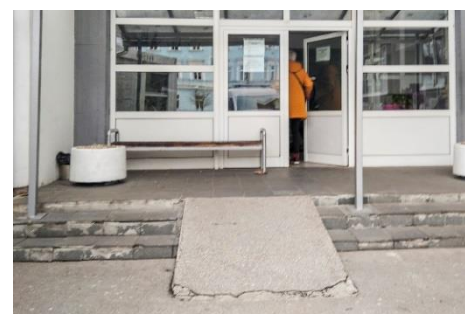
- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Napraviti pristupačan toalet za OSI.
- ✓ Omogućiti pristup učionicama na etaži.
- ✓ Napraviti obuku za osoblje.
- ✓ Osigurati parking mjesta za OSI.

2.2. JU DOM ZDRAVLJA TRAVNIK

Zgrada JU Dom zdravlja Travnik nalazi se u centru grada, na adresi Vezirska 1. Zgradu ima tri kata i nema svoje parkiralište. Analizom je ustvrđeno da je zgrada Doma zdravlja djelomično pristupačna za osobe s invaliditetom. Neki dijelovi zgrade su pristupačni, dok su neki u potpunosti nepristupačni. Osoba oštećenog vida ili sluha će imati ozbiljne probleme za samostalno snalaženje u objektu. U blizini zgrade postoji javno dostupno parkiralište s dva obilježena mjesta za vozila osoba s invaliditetom na koja se, na žalost, nepropisno parkiraju i osobe koje nemaju invaliditet. Zgradi se može pristupiti pješice, iako postoje manje prepreke. Ne postoje taktilne trake za slijepe i slabovidne osobe. Ulaz u objekt je riješen kosom ravni, koja nije u potpunosti urađena po standardima. Ulazna vrata su pristupačna. Gornje etaže objekta su pristupačne za teško pokretne osobe i korisnike kolica jer u objektu postoji dizalo. Pult nije pristupačan, a u zgradi ne postoji toalet koji je namijenjen za osobe s invaliditetom. Osoblje na info pultu je susretljivo, ali nema dovoljno znanja i iskustva u radu s osobama s invaliditetom.

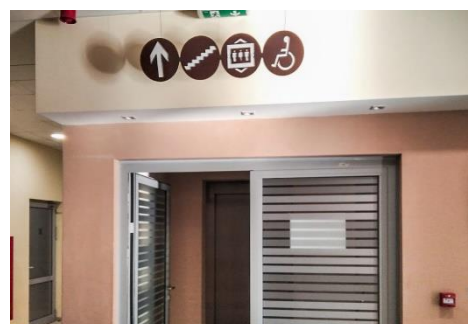
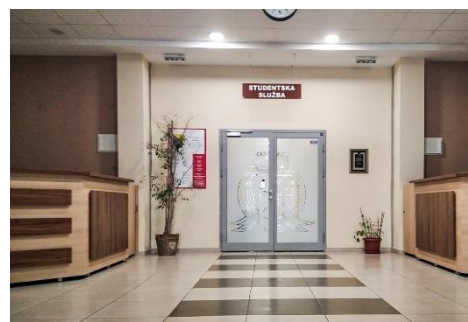
Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake, vizualne i zvučne oznake.
- ✓ Rekonstruirati kosu ravan na ulazu.
- ✓ Napraviti pristupačan toalet.
- ✓ Omogućiti parking za vozila OSI.
- ✓ Prilagoditi visinu info pulta.
- ✓ Obučiti osoblje za rad s OSI.

2.3.INTERNACIONALNI UNIVERZITET TRAVNIK

Zgrada Internacionalnog univerziteta Travnik nalazi se u centru grada na adresi Aleja - Konzula Meljanca b.b. Zgrada je novije gradnje. U njoj je smješteno nekoliko fakulteta i dio hotela koji ujedno služi i kao smještaj za studente. Zgrada se sastoji od četiri kata, parkirališta i pomoćnih prostorija. Analizirana zgrada nije u potpunosti prilagođena osobama s invaliditetom. Ipak veći dio zgrade je pristupačan. Slijepe osobe i osobe oštećenog vida ili sluha će imati poteškoća prilikom samostalnog snalaženja u objektu. Ispred zgrade postoji javno dostupan parking na kojem imaju dva mjesta za vozila osoba s invaliditetom. Nažalost, javnost ne poštuje obilježena mjesta pa je nepropisno parkiranje na označenim mjestima vrlo često. Prilaz zgradi je bez prepreka i korisnici kolica se mogu nesmetano kretati. Nema taktilnih traka za slijepe osobe. Ulaz u objekt je pristupačan, pored stepenica je i kosa ravan, a ulazna vrata su pristupačna. U objektu postoji dizalo kojim se može popeti na katove. U dizali nema zvučne najave, kao ni Brajevih oznaka. Svaki kat ima toalet namijenjen za osobe s invaliditetom koji je u potpunosti prilagođen. Iako osoblje nije obučeno i nema iskustva u radu s osobama s invaliditetom, spremno je pomoći ukoliko se ukaže potreba za istim.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Obučiti osoblje za rad s OSI.
- ✓ Postaviti signalizaciju u dizalu.

2.4.RASKRIŽJE U BOSANSKOJ ULICI

Ovo raskrižje se nalazi u samom centru grada i jedno je od najprometnijih. Promet se odvija glavnom Bosanskom ulicom koja je jednim djelom zatvorena za promet motornim vozilima jer je pretvorena u pješačku zonu (Korzo). Radi se o ulici koja vodi prema svim važnijim institucijama, glavnoj gradskoj šetnici, parku i trgovačkim centrima, a koristi se i kao alternativni izlaz na magistralni put.

Kada govorimo o pristupačnosti ovog raskrižja, analiza je pokazala da postavljenu infrastrukturu ne prati pristupačan mobilijar za osobe s invaliditetom. Raskrižje regulira saobraćajna signalizacija, odnosno znakovi i iscrtani pješački prijelaz koji nije pristupačan. Nema taktilnih traka niti zvučne signalizacije. Trotoari nisu adekvatno prilagođeni osobama s invaliditetom. Zaključak je da analizirano raskrižje nije prilagođeno osobama s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Postaviti semafor sa zvučnom signalizacijom.
- ✓ Prilagoditi trotoare korisnicima kolica.
- ✓ Ugraditi taktilne trake.

2.5.ZAVIČAJNI MUZEJ TRAVNIK

Zgrada Zavičajnog muzeja nalazi se u centru grada na adresi Mehmeda-Paše Kukavice 1. Početkom 1975. ova zgrada postaje objekt u kojem je postavljena stalna postavka, a do tada su korišteni različiti objekti u Travniku. Zgrada se sastoji od dva kata, parking prostora i pomoćnih prostorija.

Zgrada nije pristupačna za osobe s invaliditetom. Postoje određeni elementi koji jesu prilagođeni, npr. unutrašnjost objekta koji omogućuje kretanju korisnicima kolica, vrata koja se otvaraju prema unutrašnjosti i šira su od 90 cm, ravni hodnici bez barijera, dovoljne širine za nesmetano kretanje korisnicima kolica, ali neki su dijelovi u potpunosti nepristupačni. Ispred zgrade ne postoji parkiralište s obilježenim mjestima za vozila osoba s invaliditetom. Zgradi se može pristupiti pješice, postoji mogućnost nesmetane kretanje osoba u kolicima, ali ne postoje taktilne trake za slijepo osobe. Ulaz u objekt nije pristupačan zbog stepenica, zgrada nema dizalo, kosu ravan, podiznu platformu niti drugi način ulaska u zgradu kao ni pristupu gornjoj etaži na kojoj su smješteni neki od izložbenih eksponata. U objektu nema pristupačnog toaleta.

Preporuke:

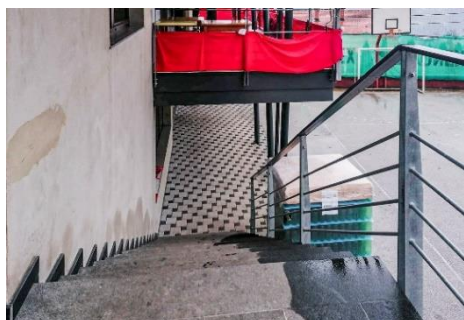
- ✓ Osigurati parking mjesto za OSI.
- ✓ Ugraditi toalet prilagođen OSI.
- ✓ Omogućiti pristupačan ulazak.
- ✓ Ugraditi taktilne trake do i unutar objekta.
- ✓ Omogućiti zvučne i/ili vizualne aplikacije.
- ✓ Prilagoditi visinu pulta.
- ✓ Napraviti obuku za osoblje.

2.6. HRVATSKO AMATERSKO KAZALIŠTE

Zgrada Hrvatskog amaterskog kazališta Travnik nalazi se na periferiji grada, na adresi Jankovići bb. Zgrada ima oko 200 m², sastoji se od tri kata. U zgradi su smještene scena, kutak za odmor, ostava za kostime i rekvizite, cafe bar, motel i vanjske terase. Provedenom analizom je ustvrđeno da zgrada kazališta nije pristupačna za osobe s invaliditetom. Ispred zgrade ne postoji javno dostupan parking s obilježenim mjestima za vozila osoba s invaliditetom. Zgradi se može pristupiti pješice, postoji mogućnost nesmetanog kretanja osoba u kolicima, ali ne postoje taktilne trake za slijepe osobe. Ulaz u objekt je pristupačan, postoje stepenice i kosa ravan koja omogućuje ulaz u objekt. Za osobe koje koriste kolica i teško pokretne osobe do gornje etaže objekta je nemoguće doći, jer joj se može pristupiti samo pomoću stepenica. Zgrada nema toalet namijenjen za osobe s invaliditetom, niti je visina info pulta odgovarajuća. U objektu nema taktilnih traka. Osoblje na info pultu je susretljivo, ali nema dovoljno znanja i iskustva u radu s osobama s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Napraviti alternativni pristup katu.
- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Napraviti pristupačan toalet.
- ✓ Napraviti obuku za osoblje.
- ✓ Osigurati i označiti parking mjesta za OSI.
- ✓ Prilagoditi visinu pulta korisnicima.

2.7. JU CENTAR ZA KULTURU OPĆINE TRAVNIK

Zgrada JU Centar za kulturu općine Travnik nalazi se u centru grada na adresi Bosanska bb. U prizemlju se nalaze velika dvorana, kamerna scena kapaciteta, male dvorane za probe i muzičke sobe. Provedena analiza pokazuje da zgrada JU Centra za kulturu općine Travnik nije u potpunosti pristupačna za osobe s invaliditetom. Ispred zgrade ne postoji javno dostupni parking. Zgradi se može pristupiti pješice, postoji mogućnost nesmetanog kretanja osoba u kolicima, ali ne postoje taktilne trake za slijepe i slabovidne osobe. Ulazak u objekt je djelomično pristupačan. Postoje stepenice i pored njih kosa ravan koja nije urađena po standardima, ali je upotrebljiva. Ulazna vrata su pristupačna. Visina info pulta na ulazu nije prilagođena korisnicima kolica. Kretanje po objektu je moguće bez većih prepreka. Neke dvorane (velika dvorana) se može prilagoditi osobama s invaliditetom dok u nekim nema mogućnosti. U zgradi postoji jedan toalet koji je namijenjen za osobe s invaliditetom. U objektu nema taktilnih traka. Iako nema dovoljno znanja i iskustva u radu s osobama s invaliditetom, osoblje na info pultu je jako ljubazno i spremno pomoći

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Postojeću kosu ravan uraditi po standardima.
- ✓ Napraviti obuku za osoblje.
- ✓ Prilagoditi visinu pulta korisnicima kolica.
- ✓ Osigurati parkiralište s označenim mjestima.

2.8. PARK OPĆINE TRAVNIK

Park Općine Travnika nalazi se u najužem dijelu starog grada, okružen zgradom općinske uprave s jedne, Zavičajnog muzeja Travnika s druge strane i poledini zgrade Službe za upošljavanje. Jedan dio parka otvoren je prema glavnoj šetnici duž ulice Bosanska, koja je zatvorena za promet. Prilaz parku moguć je iz više pravaca. Park je uređen zelenim površinama kroz koju su postavljene staze za pješake i različiti mobilijar. U blizini parka postoji parkiralište na kojem imaju dva mjesta za vozila osoba s invaliditetom, ali nisu urađeni po standardima. Nažalost, javnost ne poštuje obilježena mjesta pa se tako na te parking parkiraju i vozila osoba koja nisu s invaliditetom. Parku se može pristupiti pješice, postoji mogućnost nesmetanog kretanja osoba s kolicima, ali ne postoje taktilne trake za slijepu i slabovidnu osobu. Ulazi u park su pristupačni jer je na svakom ugrađena kosa ravan. U parku se nalazi i malo igralište za djecu koje nije inkluzivno, pa djeca s poteškoćama u razvoju ne mogu koristiti sve sadržaje. U parku nema javnog toaleta.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Ugraditi mobilijar prilagođen OSI.
- ✓ U postojeći park za djecu osigurati sadržaj koji mogu koristiti djeca s invaliditetom.
- ✓ Ispravno obilježiti parking mjesta za OSI.

2.9.TC MERCATOR TRAVNIK

Tržni centar Mercator smješten je u prizemlju zgrade Hotela Travnik u centru grada, na adresi Bosanska bb. U zgradi je smješten hotel, Mercator, DM trgovina, slastičarna, butici i frizerski salon. Zgradu čine tri kata, parking prostor i bašta.

Na javnom parkiralištu koje se nalazi ispred zgrade imaju dva mjesta za vozila osoba s invaliditetom koja nisu urađena po standardima. Nažalost javnost ne poštuje obilježena mjesta pa se tako na ta parking mjesta parkiraju i vozila osoba koja nisu s invaliditetom. Zgradi se može pristupiti pješice, postoji mogućnost nesmetanog kretanja osoba u kolicima, ali ne postoje taktilne trake za slijepe osobe.

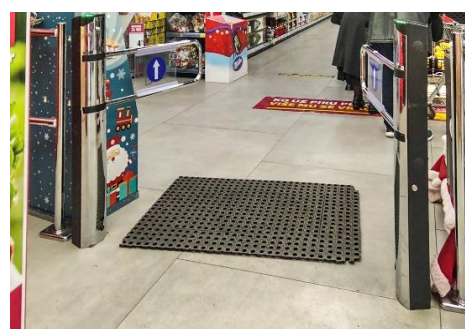
Ulaz u objekt je u načelu pristupačan, postoje stepenice i pored njih adekvatna kosa ravan. Nažalost nesavjesni građani često blokiraju kosu ravan automobilima. Ulazna vrata su pristupačna.

Kretanje po objektu je moguće, bez velikih prepreka. Kase su pristupačne, a objekt nema prilagođen toalet.

Osoblje u tržnom centru je susretljivo, ali bi im dobro došla obuka o radu s osobama s invaliditetom.

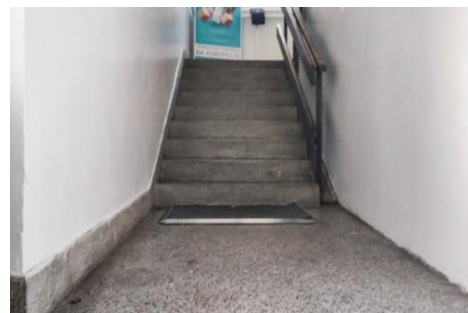
Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Zabraniti parkiranje vozila ispred kose ravni.
- ✓ Ispravno obilježiti parking mjesta.
- ✓ Napraviti pristupačan toalet.
- ✓ Napraviti obuku za osoblje.

2.10. JU CENTAR ZA SOCIJALNI RAD TRAVNIK

Zgrada JU Centar za socijalni rad Travnik nalazi se u centru grada. U zgradi su, pored ureda za uposlenike, smještene i druge prostorije (prihvatne stanice). Zgrada ima dva kata. Analize su pokazale da objekt nije pristupačan za osobe s invaliditetom. Korisnici invalidskih kolica, teško pokretne osobe, osobe oštećenog vida ili sluha će se u objektu teže snalaziti. Zgradi se ne može pristupiti pješice, ne postoji mogućnost nesmetane kretanje osobe koja koristi kolica, niti ima taktilnih traka za slijepe osobe. Ispred zgrade nema parkinga za osobe s invaliditetom. Ulaz u objekt također nije pristupačan. Korisnik kolica zbog postojećih prepreka ne može ući u objekt. Pult nije pristupačan, niti u zgradi postoji toalet koji je namijenjen za osobe s invaliditetom. Gornja etaža je, zbog stepenica koje su jedini način za pristup katu, u potpunosti nepristupačna korisnicima kolica i teško pokretnim osobama. Zgrada nema dizalo, kosu ravan, podiznu platforma niti neki drugi način dolaska na kat. Osoblje nema dovoljno znanja i iskustva u radu s osobama s invaliditetom.

Preporuke:

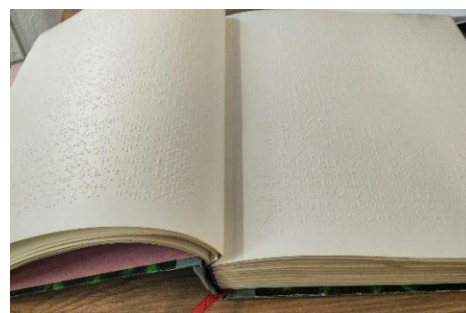
- ✓ Osigurati parking mjesto za OSI.
- ✓ Uraditi kosu ravan na ulazu.
- ✓ Ugraditi taktilne trake do i unutar objekta.
- ✓ Napraviti obuku za osoblje.
- ✓ Omogućiti pristup katu.
- ✓ Alternativno napraviti pristupačan ured u prizemlju objekta.
- ✓ Osigurati pristupačan toalet.

2.11. GRADSKA BIBLIOTEKA TRAVNIK

U centru grada nalazi se zgrada gradske Biblioteke Travnika. Biblioteka se nalazi u prizemlju zgrade. Do objekta se može doći pješice, asfaltiranom šetnicom koja je zatvorena za saobraćaj. Trotoari su prilagođeni osobama s invaliditetom. Ispred zgrade ne postoji javno dostupan parking s obilježenim mjestima za vozila osoba s invaliditetom. Također ne postoje taktilne trake za slijepe osobe. Ulazak u sam objekt nije pristupačan korisnicima kolica zbog uzvišenja na samom ulazu ispred vrata, ne postoji kosa ravan koja omogućava ulaz u objekt. Pult nije pristupačan za osobe s invaliditetom. Kretanje po objektu, između polica za knjige je otežano zbog uskog prostora. U objektu nema toaleta za osobe s invaliditetom. Biblioteka posjeduje određenu građu na Brajevom pismu i u audio formatu namijenjenu osobama oštećenog vida. Osoblje na info pultu je susretljivo, završili su obuku za rad s osobama oštećenog sluha, ali ne i za ostale kategorije.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Uraditi toalet za OSI.
- ✓ Napraviti obuku za osoblje.
- ✓ Prilagoditi parking prostor po standardima.
- ✓ Visinu pulta prilagoditi korisnicima kolica.
- ✓ Ugraditi kosu ravan na ulazu.

2.12. ZGRADA OPĆINSKE UPRAVE TRAVNIK

Zgrada općinske uprave Općine Travnik nalazi se u centru grada na adresi Konatura bb. U zgradi su smještene sve najvažnije općinske službe. Nakon urađene analize možemo reći da zgrada općinske uprave Travnik nije pristupačna za osobe s invaliditetom. Ispred zgrade je parkiralište na kojem imaju dva mjesta za vozila osoba s invaliditetom, ali nisu urađeni po standardu. Nažalost, javnost ne poštuje obilježena mjesta pa se na ta mjesta parkiraju i vozila osoba koja nemaju invaliditet. Zgradi se može pristupiti pješice, postoji mogućnost nesmetane kretnje do objekta. Ne postoje taktilne trake. Ulazak u sam objekt je pristupačan za korisnike kolica, pored stepenica na ulazu nalazi se i kosa ravan koja omogućava ulaz u objekt. Ni ova kosa ravan nije urađena u potpunosti po standardima, ali se može upotrebljavati. Visina pulta nije pristupačna za osobe s invaliditetom. Ulazak u šalter salu je moguć. U objektu postoji toalet namijenjen osobama s invaliditetom, ali nije urađen po standardima. Gornja etaža objekta je u potpunosti nepristupačna za teško pokretne osobe, jer joj se pristupa samo pomoću stepenica. Osoblje na info pultu je susretljivo, završili su obuku za gluhe osobe, ali ne i za ostale kategorije OSI.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Urediti toalet za OSI po standardima.
- ✓ Obučiti osoblje za rad s OSI.
- ✓ Prilagoditi visinu pulta korisnicima kolica.
- ✓ Omogućiti pristup etaži.

2.13. MJEŠOVITA SREDNJAŠKOLA

Zgrada mješovite srednje škole Travnik nalazi se u centru grada na adresi Školska 3. Zgrada je sagrađena 2022. godine i od izgradnje do danas ima istu funkciju. Sastoji se od četiri kata. Zgrada nema vlastito parkiralište s označenim mjestima za vozila osoba s invaliditetom. Može joj se pristupiti pješice, a korisnici kolica se mogu nesmetano kretati. Taktilne trake za slijepe osobe nisu napravljene prema standardima i mogu predstavljati veći problem. Ulaz u objekt je riješen stepenicama i pored njih napravljena je kosa ravan koja nije po propisima. Ulazna vrata također mogu predstavljati problem. Kretanje po objektu je moguće. Gornjim katovima škole se pristupa stepenicama i dizalom. Nažalost, postojeće dizalo nije u funkciji, tako da dok se ono ne osposobi katovi nisu dostupni za teže pokretne osobe. Zgrada ima jedan toalet namijenjen osobama s invaliditetom, koji nije adekvatno obilježen. Osoblje u školi je susretljivo, ali nemaju dovoljno znanja i iskustva u radu s osobama s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Urediti taktilne trake.
- ✓ Postojeću kosu ravan napraviti po standardima.
- ✓ Prilagoditi ulazna vrata.
- ✓ Osposobiti dizalo.
- ✓ Obilježiti toalet za osobe s invaliditetom.
- ✓ Napraviti obuku osoblje.
- ✓ Omogućiti parkiranje za OSI.

3. Dodatak - Obrazac za analizu pristupačnosti

(Molimo pažljivo analizirati i popuniti sve elemente upitnika. U koloni procjena stavljate oznaku da ili ne, a u komentar ispod upisujete specifične stavke za svaki objekt).

Naziv objekta:
Točna adresa:
Vrsta objekta i njegova svrha:

Rb.	Kategorija	Opis	Procjena
ZAJEDNIČKI ELEMENTI ZA SVE OBJEKTE			
1.	Prilaz do objekta	Može li se objektu pristupiti pješice bez barijera?	
		Jesu li trotoari prilagođeni za kretanje OSI?	
		Postoji li javni parking ili namjenski parking u blizini objekta od kojeg se može lako doći do objekta?	
		Postoji li parking mjesto za OSI koje je propisne veličine i obilježeno za OSI?	
		Postoji li pristupačan javni prijevoz koji vodi do objekta, s pristupačnom stanicom?	
		Postoji li taktilna oznaka koja vodi do objekta?	
		Postoje li zvučni semafori u blizini objekta?	
		Postoji li neprekinut pristupačan put kretanja od dolazne tačke do objekta?	
2.	Ulaz u objekt	Je li ulaz u objekt ravan ili postoji li alternativni način ulaska (kosa ravan, lift ili podizna platforma)?	
		Jesu li ulazna vrata šira od 90 cm, elektronska ili se otvaraju se prema unutra?	
		Je li ulazni hodnik bez prepreka i omogućava li kretanje korisnicima invalidskih kolica?	
3.	Unutrašnjost objekta	Jesu li hodnici ravni, bez barijera i dovoljne širine za nesmetano kretanje korisnicima kolica?	

		Jesu li usluge/prostorije unutar objekta pristupačne za OSI (uredi, šalteri, službe, i sl.)?	
		Ako se radi o objektu na više etaža je li svaka etaža pristupačna (postoji lift, kosa ravan ili podizna platforma koja vodi do gornje etaže)?	
		Jesu li pragovi manji od 5 cm ili ih nema nikako?	
4.	Prijemni pult, recepcija, šalter i sl.	Može li se prići pultu bez prepreka?	
		Je li pult podešen na visini za korisnike invalidskih kolica?	
		Postoji li pult za osobe oštećenog sluha i vida?	
5.	Lift (ako postoji)	Je li lift dovoljne veličine da u njega može ući osoba u kolicima i asistent?	
		Ima li lift oznake na Brajevom pismu?	
		Ima li lift zvučnu / govornu signalizaciju?	
6.	Toalet	Postoji li toalet za OSI koji je vidno označen?	
		Koristi li se toalet za OSI, je li otključan (ili postoje upute gdje dobiti ključ)?	
		Je li toalet prilagođen za OSI (veličina, školjka, držači i sl.)?	
		Postoji li vizualna i taktilna uputa za toalet?	
7.	Osoblje	Je li osoblje susretljivo i spremno pomoći OSI?	
		Postoji li način komunikacije osoblja i osoba s oštećenim sluhom / govorom?	
		Postoje li zvučne ili vizualne aplikacije u objektu?	
		Je li osoblje prošlo obuku za rad s OSI?	
SPECIFIČNI ELEMENTI ZA POJEDINE OBJEKTE			
8.	Ugostiteljski objekti (restoran, kafić i sl.)	Može li se kretati između stolova s kolicima ili štapom?	
		Jesu li stolovi prilagođeni za OSI (visina i fleksibilnost)?	
		Postoji li zvučna ili vizualna aplikacija?	
9.	Hoteli, moteli, prenoćišta	Može li se nesmetano prići svim dijelovima hotela (recepcija, restoran, dvorana, wellness i sl.)	

		Postoje li pristupačne sobe za OSI?	
		Postoje li zvučne ili vizualne oznake – aplikacije?	
10.	Kulturni ili sportski centri	Postoji li sadržaj koji je prilagođen za OSI?	
		Postoje li prilagođena sjedišta za OSI?	
		Postoje li zvučne ili vizualne aplikacije, oznake?	
11.	Javne šetnice, trgovi, parkovi i sl.	Je li javni prostor pristupačan za kretanje OSI?	
		Je li postavljeni mobilijar pristupačan za OSI?	
		Postoji li taktilna traka?	
		Postoji li zvučna ili vizualna aplikacija, oznake?	
		Postoji li javni toalet pristupačan za OSI?	

Završni komentar za objekt (upisati sve ostale elemente koji su važni za analizu pristupačnosti).